

Od mapy zasobów do współdziałania międzysektorowego ukierunkowanego na wsparcie przedszkoli i szkół ogólnodostępnych

Prof. dr hab. Zenon Gajdzica

ORE, 10 października 2024

Wprowadzenie

Silosowość versus międzysektorowość

Międzysektorowość w obszarze wsparcia

Międzysektorowość w obszarze edukacji (włączającej)

Rozumienia edukacji włączającej

Model zarządzania kompleksową zmianą

Bodźce – raz jeszcze o silosowości

Wizja – model organizacyjny wsparcia międzysektorowego

Mapa zasobów – wybrane aspekty

Budowanie lokalnej sieci wsparcia w powiatach

Elementy sieci - podmioty świadczące wsparcie

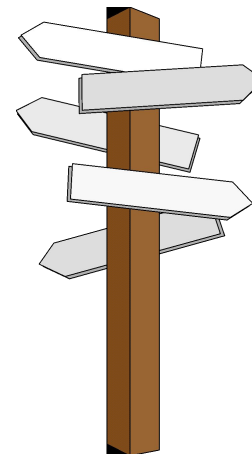
Wybrane obszary współpracy szkoły specjalnej i ogólnodostępnej

Kreowania inkluzyjności szkół specjalnych

Działania podejmowane w ramach kooperacji różnych szkół i przedszkoli

Mapa zasobów oraz sieć współpracy szkoły specjalnej i placówek ogólnodostępnych jako zaczątek współpracy wewnątrz i międzysektorowej

Na zakończenie – o co zabiegać?

Silosowość versus międzysektorowość

Silosowość i międzysektorowe wsparcie to dwa różne podejścia do organizacji działań i współpracy w różnych obszarach, takich jak edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna etc.

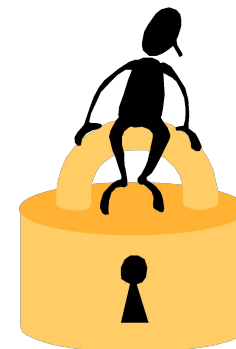
Silosowość to sytuacja, w której różne sektory lub wydziały działają **niezależnie** od siebie, angażując siły i środki dla realizacji swoich własnych celów.

- W takim podejściu brakuje współpracy i integracji zasobów na poziomie lokalnym.
- Każdy silos (czytaj: sektor) działa samodzielnie, nie widząc pozostałych, co utrudnia, a wręcz uniemożliwia wymianę informacji, wiedzy, zasobów.
- W konsekwencji otrzymujemy system, w którym może dochodzić do duplikacji działań, wysiłków, kosztów, i który jest systemem o niskim poziomie skuteczności (Gajdzica, Widawska, Jachimczak 2024).

Międzysektorowość w obszarze wsparcia

Międzysektorowe wsparcie to podejście oparte na współpracy i integracji działań pomiędzy różnymi sektorami, w celu skutecznego rozwiązywania problemów społecznych na poziomie lokalnym.

Instytucje współpracują ze sobą, dzielą się swoimi zasobami, wiedzą i doświadczeniem, aby osiągnąć wspólne cele.

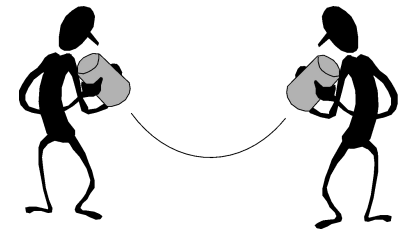
Koncept międzysektorowego działania, a dokładniej jego faktyczne wdrażanie, pozwala na pełniejsze uwzględnienie różnorodnych potrzeb jednostki i jej rodziny, co może przełożyć się na podniesienie skuteczności podejmowanych interwencji.

Międzysektorowe podejście umożliwia koordynację i zapewnienie spójnego, kompleksowego wsparcia, które może lepiej odpowiadać potrzebom danej osoby.

(Gajdzica, Widawska, Jachimczak 2024).

Międzysektorowość w obszarze edukacji (włączającej)

- Wsparcie międzysektorowe w odniesieniu do edukacji włączającej rozumiane jest jako działania podejmowane na rzecz kompleksowego, zintegrowanego, spójnego a jednocześnie elastycznego współdziałania podmiotów na rzecz dzieci/osób uczących się i ich rodzin w zakresie realizacji zadań publicznych o charakterze ponadgminnym.
- Do zadań tych zaliczyć należy przede wszystkim te dotyczące: edukacji publicznej, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, wspierania osób z niepełnosprawnością.
- W tym ujęciu to przedszkole / szkoła ogólnodostępna pozostaje w „centrum” i integruje działania na rzecz dziecka / ucznia / uczennicy.

Edukacja włączająca w szerokim ujęciu to fundamentalne ludzkie prawo i proces systematycznych reform edukacji ukierunkowanych na eliminowanie barier, umożliwiający wszystkim uczniom uczestniczenie w doświadczeniach edukacyjnych i środowisku uczenia się z rówieśnikami w tym samym wieku (J. L. Graham, 2024).

Definiowanie edukacji włączającej przez określanie założeń

- **Wszystkie** dzieci uczęszczają do swojej okolicznej szkoły.
- Szkoły prowadzą politykę „zerowego” odrzucania uczniów – **wszystkie** dzieci są przyjmowane i cenione.
- **Wszystkie** dzieci uczą się w ogólnodostępnych, heterogenicznych klasach z rówieśnikami.
- **Wszystkie** dzieci realizują podobne programy kształcenia, przy czym programy te mogą być adoptowane do ich potrzeb. Sposoby modyfikowania programów mogą być różne, ważne by odzwierciedlały wszystkie potrzeby uczniów.
- **Wszystkie** dzieci wnoszą wkład w środowisko ogólnodostępnej szkoły i klasy aktywnie uczestniczą w procesie kształcenia oraz wszystkich innych wydarzeniach.
- **Wszystkie** dzieci są wspierane by odnosić sukcesy i dobrze czuć się w gronie swoich rówieśników.
- Szkoła zostaje odpowiednio **wyposażona**, pracownicy odbywają **szkolenia** w celu wspierania inkluzji.

(T. Loreman: *Straight talk about inclusive education*. “The Cass Connection” (Magazine for the College of Alberta School Superintendents), Spring 2009, s. 41).

Cztery kategorie definicji edukacji włączającej – cztery etapy rozwoju edukacji włączającej (Kerstin Göransson i Claes Nilholm 2014)

1. Edukacja włączająca to przede wszystkim **ulokowanie** uczniów z niepełnosprawnościami w **klasach ogólnodostępnych**. Istotnym elementem tych definicji jest zaakcentowanie potrzeby specjalnego wsparcia.
2. Druga grupa definicji koncentruje się na postrzeganiu istoty edukacji włączającej w zaspokajaniu **specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów włączanych**. Natomiast marginalizowany jest ich wpływ na przebieg edukacji całej klasy i rozwój pozostałych uczniów.
3. Kolejna grupa definicji ujmuje edukację włączającą w **perspektywie wszystkich uczniów**. W efekcie takiego podejścia dostrzegane są również potrzeby uczniów pełnosprawnych. Obejmuje ona definicje lokujące omawianą formę kształcenia w szerszym kontekście **edukacji ogólnej**.
4. Czwarta z wyróżnionych grup definicji konstituuje się na **uwypatnieniu wspólnoty** – ukazuje zatem włączanie jako tworzenie społeczności (najczęściej z nawiązaniem do kultury charakteryzującej się konkretnymi cechami). Kultura tej społeczności ma opierać się na różnorodności oraz pielęgnowaniu równości i sprawiedliwości

Model zarządzania kompleksową zmianą

T. Knoster, zaadaptowane przez T. Brighthouse (2001), zmodyfikowany Z. Gajdzica 2023

Silosowość

Bodźce – wyzwania w obszarze współpracy międzysektorowej – ustalenia MEiN

- Proces oceny i realizacji potrzeb na poziomie lokalnym jest realizowana w podziale **sektorowym**.
- Własne narzędzia posiada **ochrona zdrowia, pomoc społeczna i oświata**.
- Nie ma **standardów międzysektorowego** zarządzania tym procesem.
- Standardy występuje **lokalnie**, ale nie jest ogólnokrajową normą.
- Rozproszenie sektorowe wsparcia prowadzi do jego **niższej trafności oraz efektywności**, w tym finansowej, gdyż każdy sektor płaci oddzielnie za własne (często wykonywane równolegle czynności). (MEiN 2022)

Bodźce – wybrane ustalenia projektowe:

- Brak dostępnej usystematyzowanej **informacji o zasobach** wsparcia na terenie powiatu (sektor oświaty, zdrowia i pomocy społecznej / podmioty publiczne i niepubliczne / podmioty prowadzone przez różne JST).
- Ograniczony / niepełny dostęp do **wiedzy** o diagnozach, terapiach i wsparciu dziecka, ucznia i jego rodziny.
- Bariery **prawne** w budowaniu międzysektorowego wsparcia, ograniczona **kultura** współpracy.
- **Rozproszone, nierównomierne** zasoby.

Wizja – model organizacyjny wsparcia międzysektorowego

- **POWIATOWE ZESPOŁY/ CENTRUM KOORDYNACJI ZASOBÓW**
 - Instytucja Koordynująca wsparcie
 - **Specjalistyczny Zespół Wsparcia**
 - **Specjalistyczny Zespół Wsparcia**
 - Instytucja Koordynująca wsparcie
 - **Specjalistyczny Zespół Wsparcia**
 - **Specjalistyczny Zespół Wsparcia**

Wykres opracowany w ramach projektu
INNOWACYJNO-WDROŻENIOWE
GO
W ZAKRESIE WSPARCIA
MIĘDZysektorowego DZIECI,
UCZNIÓW I RODZIN
NA POZIOMIE POWIATOWYM
FINANSOWANEGO ZE ŚRODKÓW
MEiN (ZESPÓŁ EKSPERTÓW)

Wizja – model organizacyjny wsparcia międzysektorowego

Mapa zasobów na terenie JST (powiat)

Proces badań przesiewowych

Ustalenie poziomów wsparcia dziecka / ucznia i jego rodziny

Międzysektorowa baza danych o dziecku / uczniu

•Podmiot Koordynujący Wsparcie Międzysektorowe

- Instytucja Koordynująca wsparcie
- Specjalistyczny Zespół Wsparcia

•Specjalistyczny Zespół Wsparcia

W zależności od potrzeb od

- Instytucja Koordynująca wsparcie
- Specjalistyczny Zespół Wsparcia

•Specjalistyczny Zespół Wsparcia

Decyzja o ulokowaniu IK podejmowana przez powiat

1 do 4 IK w powiecie

Mapa zasobów – wybrane aspekty

Podmioty finansowane i współfinansowane w różnych sektorach (np. wsparcie społeczne, zdrowie i edukacja),

Instytucje prowadzone i finansowane przez różne szczeble JST (województwo, powiat, gmina),

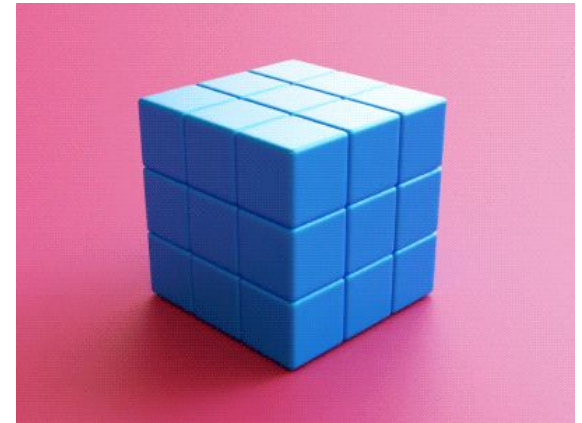
Podmioty publiczne i niepubliczne,

Ulokowanie instytucji w przestrzeni JST (np. w przypadku powiatów ziemskich najczęściej w mieście powiatowym),

Świadczone usługi – rodzaj i liczba,

Okres oczekiwania na realizację działania,

Ogólna opinia o podmiocie.

Strona internetowa projektu

www.mwm.us.edu.pl

Wsparcie dzieci i rodzin w powiecie słupskim

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Słupsk
ul. Sienkiewicza 20
tel: 59 841 43 11
e-mail: sekretariat@pcpr.słupsk.pl
www.pcpr.słupsk.pl

[Czytaj więcej](#)

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

76-200 Słupsk, ul. Poniatowskiego 4a
tel. 59 8420895, tel. 59 8426963

e-mail: pzdsoon@vp.pl
Obsługa Interesantów (pokój nr 2).

[Wzory wniosków](#)

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Słupsku

- Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy
- Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka
- Zespoły Orzekające w Poradni
- Druki

Gmina Damnica

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka przy SOSW w Damnicy
- Stowarzyszenie ABI
- Dzienny Dom Pobytu dla osób z niepełnosprawnościami

[Czytaj więcej](#)

Gmina Dębica Kaszubska

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej

[Czytaj więcej](#)

Gmina Główny

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównym

[Czytaj więcej](#)

Miasto i Gmina Kępice

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kępicach

Gmina Kobylnica

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylnicy
- Warsztaty terapii zajęciowej CARITAS w Sycewicach

Gmina Potęgowo

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Potęgowie
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Potęgowie

[Czytaj więcej](#)

Lokalna baza form wsparcia z Powiatu Nidzickiego

Podmioty wsparcia międzysektorowego

[Więcej](#)

Oferty sektora prywatnego

[Więcej](#)

Dla przyszłych rodziców

[Więcej](#)

Wsparcie dzieci 0-6 i ich rodziców

[Więcej](#)

Wsparcie dzieci 7-11 i ich rodziców

[Więcej](#)

Wsparcie dzieci 12-18 i ich rodziców

[Więcej](#)

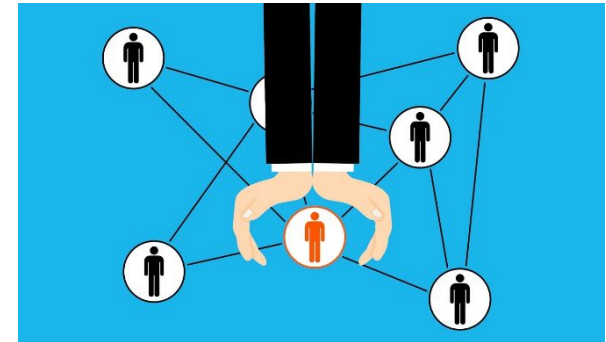
Budowanie lokalnej sieci wsparcia w powiatach powinno być wypracowywane wspólnie

w ramach:

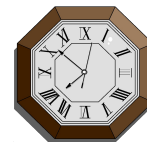
- konsultacji międzyinstytucjonalnych prokurowanych przez JST,
- wymiany dobrych doświadczeń w ramach budowanych sieci z uwzględnieniem procesu gronowego,
- rozmów indywidualnych liderów i społeczności, w tym także interesariuszy,
- poszukiwania rozwiązań z zakresu możliwości i ograniczeń formalno-prawnych, organizacyjnych.

Elementy sieci = podmioty świadczące wsparcie

- Sieć podmiotów wspierających musi mieć charakter **kompleksowy**.
- Musi składać się z podmiotów z obszaru edukacji, zdrowia, polityki społecznej, rynku pracy; podmiotów publicznych, sektora pozarządowego i sektora prywatnego.
- Sprawne funkcjonowanie sieci **zapewnia trwale monitorowanie wsparcia** tworzone w oparciu o porozumienia z samorządem.
- Porozumienia te powinny zawierać wymogi **spełniania określonych standardów jakościowych**, ale także określać sposób **angażowania się samorządu** w tworzenie warunków i podnoszenie jakości świadczonego wsparcia (Widawska, Jachimczak, Gajdzica 2023)

Wybrane obszary współpracy szkoły specjalnej i ogólnodostępnej

Jest to pole szczególnie intensywnie eksplorowane przez badaczy oraz bogato ilustrowane przykładami (Forlin, Rose, 2010; Hornby, 2015; Avvisar, 2017; Shaw, 2017).

- W tym nurcie placówki specjalne traktowane są na ogół jako **zasoby** podnoszenia jakości edukacji włączającej. Relacje te zatem zwykle przyjmują postać **niesymetryczną** konstytuowaną na wykorzystywaniu potencjału placówek specjalnych w realizowaniu zadań edukacyjnych, opiekuńczych i terapeutycznych w pracy z uczniami wymagającymi specjalistycznego wsparcia (objętymi pomocą psychologiczno-pedagogiczną) w szkołach ogólnodostępnych.
- Kwestia tzw. **odciążenia placówek ogólnodostępnych** w zakresie kształcenia uczniów z głębszymi niepełnosprawnościami – co jednak niektórzy autorzy (np. Hornby, 2014, s. 167) – także postrzegają jako rolę wspierającą szkoły ogólnodostępnej. Warto jednak dodać, że praktyka ta odnosi się wyłącznie do uczniów, dla których szkoła specjalna jest miejscem potencjalnie lepiej zaspokajającym ich potrzeby. Należy jednak podkreślić dyskusyjność tego założenia, zwłaszcza w aspekcie bardziej radykalnych koncepcji edukacji włączającej opartych na dekonstrukcji kształcenia specjalnego (np. Thomas, Loxley, 2007; Slee, 2011).

Kreowania inkluzyjności szkół specjalnych:

- To nurt rzadko podejmowany w literaturze przedmiotu, obejmuje zagadnienie. To niedoceniany obszar zwykle traktowany jako wątek poboczny, podejmowany na marginesie prowadzonych analiz dotyczących partnerstwa obu typów placówek (Forlin, Rose, 2010; Shaw, 2017).

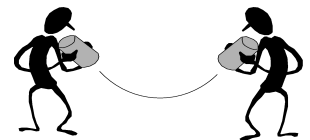

W praktyce, wskazane nurty, przenikają się wzajemnie, co wydaje się oczywiste w aspekcie złożoności i wielowątkowości działań podejmowanych w obszarze partnerstwa.

Przykładem złożonych relacji omawianych typów placówek jest jedna z nielicznych propozycji współpracy szkół specjalnych i ogólnodostępnych, sformułowana w rodzimej literaturze przez **Aleksandra Hulka (1980, s. 495-496)**:

- zatrudnianie kadry szkół specjalnych w szkołach „zwykłych”,
- wykorzystywanie przez te placówki sprzętu szkół specjalnych,
- korzystanie z usług kadry specjalistycznej szkoły „zwykłej” (lekarzy, psychologów, pedagogów) przez szkoły specjalne.

Przestrzenne i organizacyjne modele partnerstw (Gilada Avissar 2017)

Jeden kampus: odnosi się do partnerstwa dwóch lub więcej placówek (w tym przynajmniej jednej szkoły specjalnej), w których każda z nich jest **niezależną** placówką z **własnym personelem** (por. Tott, 2011).

Model sąsiedzki: dwie samodzielne szkoły znajdujące się w **bliskiej odległości**. Bezpośrednie sąsiedztwo (krótki dystans fizyczny) pozwala na bezpieczne **przemieszczanie się uczniów** z jednej szkoły do drugiej (por. Day, Prunty, & Dupont, 2012).

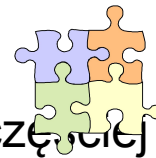
„Szkoła w szkole”: wspólne umiejscowienie obu szkół w **jednym budynku** oraz filozofia **wspólnego zarządzania** – dzielenia władzy, łącznej odpowiedzialności za organizację zajęć i wyniki uczniów (por. McMenamin, 2011).

Klaster szkół: szkoła specjalna służy jako profesjonalne **centrum zasobów**. Funkcjonowanie tego modelu nie jest warunkowane **bliskim sąsiedztwem** placówek. W założeniu klastra kadra szkół specjalnych zapewnia **mentoring, konsultacje, profesjonalne doradztwo** **pracownikom szkół głównego nurtu**. Model ten stał się praktyką narodową w Australii, Irlandii i Hong Kongu (por. Forbes, 2007; Forlin, 2007; Merrigan, 2011).

Wskazana typologia, została opracowana na podstawie doniesień z praktyki, zatem nie wyczerpuje możliwych rozwiązań w omawianym obszarze współpracy. Jednakże stanowi interesującą próbę uporządkowania partnerstwa szkół specjalnych i ogólnodostępnych.

Działania podejmowane w ramach kooperacji

- Budowania szeroko pojętej **sieci wsparcia** specjalistów i nauczycieli, najczęściej w obrębie określonej jednostki administracyjnej (np. **miasta**) (Forlin, Rose, 2010; Avvisar, 2017; Shaw, 2017; Hedegaard-Soerensen, Jensen & Børglum Tofteng, 2018);
- **Wsparcie metodyczne i organizacyjne** udzielane przez nauczycieli szkół specjalnych rodzicom oraz kadrze pedagogicznej szkoły ogólnodostępnej w zakresie pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Obejmuje ono seminaria, warsztaty, wykłady prowadzone przez specjalistów zapraszanych do szkół ogólnodostępnych (Forlin, Rose, 2010; Bełza-Gajdzica, Gajdzica, 2021).
- Organizowanie **wspólnych zajęć** dla uczniów obu typów szkół, zwykle prowadzone we wspólnej przestrzeni lub na terenie jednej ze szkół (Gajdzica, 1999; Avvisar, 2017). Przyjmują one postać systematycznych zajęć (lekcji, warsztatów) lub okazjonalnych spotkań, na ogół realizowanych w ramach projektu edukacyjnego.
- **Prowadzenie zajęć i diagnoz** w szkołach ogólnodostępnych przez nauczycieli lub specjalistów zatrudnionych w placówkach specjalnych (Forlin, Rose 2010).
- Wykorzystywanie **sprzętu / przestrzeni** szkół specjalnych w realizacji zajęć uczniów szkół głównego nurtu prowadzonych przez nauczycieli szkół specjalnych lub / i nauczycieli szkół ogólnodostępnych na terenie placówek specjalnych (Avvisar, 2017).
- Organizacja **wspólnych wydarzeń** o charakterze ludycznym (festynów, konkursów, uroczystości etc.). Inicjatywy te mogą przyjmować także charakter działań cyklicznych lub okazjonalnych, a podstawą ich organizowania są zwykle nieformalne związki między przedstawicielami obu typów szkół (Gajdzica, Bełza-Gajdzica, 2021).

Mapa zasobów oraz sieć współpracy szkoły specjalnej i placówek ogólnodostępnych jako zaczyn współpracy wewnątrz i międzysektorowej

Stwórz mapę zasobów swojej okolicy (gminy, kilku gmin, powiatu), jeśli taka istnieje poproś o dostęp do jej modyfikowania / uaktualniania.

Szukaj sprzymierzeńców. Zainteresuj inne instytucje, a przede wszystkim władze JST, mapą i pokaż korzyści z jej prowadzenia także dla rodziców.

Spróbuj chociaż częściowo sformalizować działanie mapy zasobów (JST, wybrana instytucja: szkoła specjalna, SWEW, OREW etc.).

Stwórz sieć współpracy kilku nauczycieli, terapeutów, pedagogów specjalnych – spróbuj zachęcić swoich znajomych do okazjonalnych spotkań metodycznych (być może także online i na stworzonym prostym forum).

Zaprezentuj samorządowcom (np. radnym) JST lub innym stowarzyszeniom, fundacjom korzyści z działania sieci wsparcia.

Szukaj sprzymierzeńców. Spróbuj zachęcić przedstawicieli innych organizacji do współtworzenia sieci z pomocą JST, i innych organizacji pozarządowych.

Zbuduj pierwsze zespoły wsparcia międzysektorowego na terenie swojej placówki, dedykowane określonym uczniom lub konkretnym problemom – wykorzystaj sieci wsparcia.

Zadania SCWEW, punkt 1. Wspieranie i promowanie działań podejmowanych przez samorząd lokalny, w celu tworzenia lokalnych rozwiązań na rzecz podnoszenia jakości edukacji wszystkich dzieci/ uczniów z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych.

Na zakończenie – o co zabiegać

- Konieczna **mapa zasobów** na terenie JST (baza danych)
- Uruchomienie międzysektorowej **bazy danych** o dziecku / uczniu
- Wypracowanie **systemu koordynacji** wsparcia międzysektorowego na terenie placówki ogólnodostępnej (KEW/ SENCOR?)
- Wypracowanie **modelu systemowego** wspierania szkoły ogólnodostępnej przez placówki specjalne (SCWEW)
- Tworzenie **międzysektorowych zespołów wsparcia** kierowanych przez koordynatorów odpowiedzialnych za konkretnego ucznia i współpracę międzysektorową
- Dopracowanie **ścieżek wejścia w system** wsparcia międzysektorowego z różnych instytucji (oświata, pomoc społeczna, ochrona zdrowia)
- Wdrożenie modelu **badaw przesiewowych** (umiejętności nauczycieli)
- Określenie **poziomów wsparcia** i odpowiedzialności za ich realizację

Poziom 0 - realizacja procesu edukacyjnego bez dodatkowego wsparcia

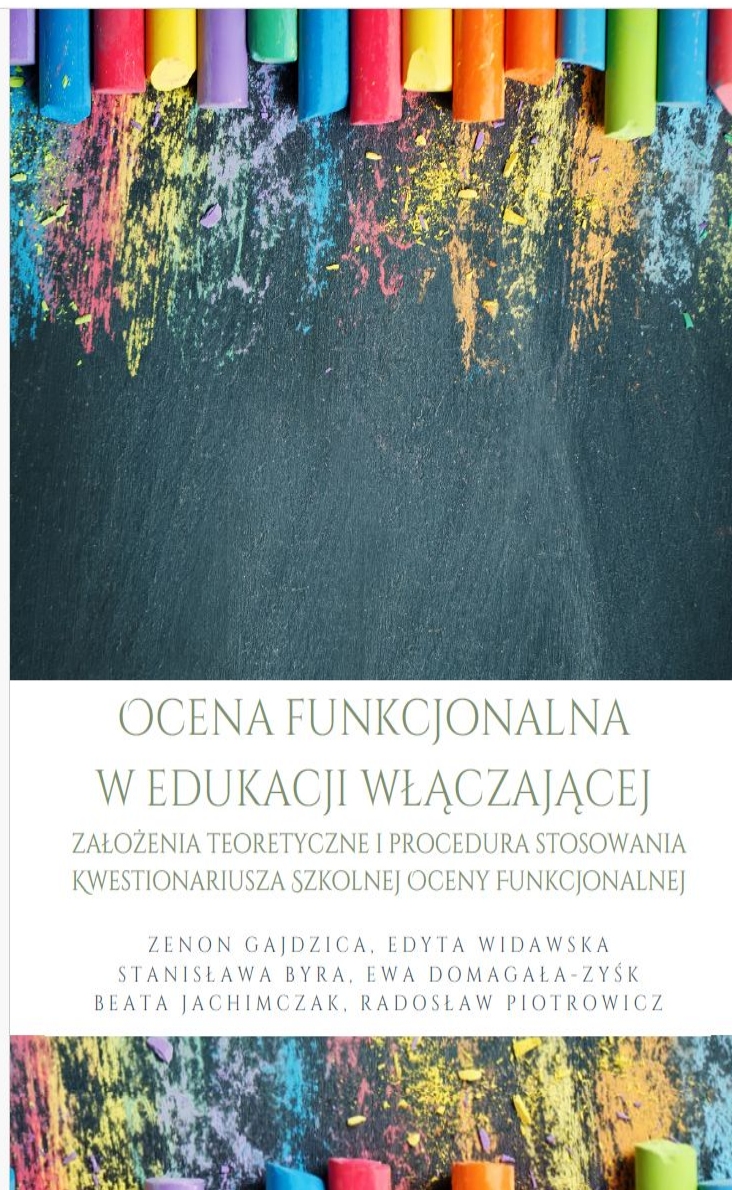
Poziom I - opiera się na monitorowaniu funkcjonowania osoby uczącej się i jest wsparciem edukacyjnym oraz specjalistycznym po stwierdzeniu niewielkich trudności funkcjonalnych. Przebiega w zasadniczej mierze w trakcie bieżącej pracy (podczas lekcji, w trakcie pobytu w świetlicy szkolnej, bibliotece szkolnej itp.). Z założenia jest wsparciem w wypełnianiu obowiązków szkolnych, głównie z wykorzystaniem zasobów środowiska szkolnego. Dostosowanie wymagań oraz organizacji procesu uczenia się bez dodatkowego angażowania zasobów.

Poziom II - opiera się na monitorowaniu i wzmacnianiu funkcjonowania osoby uczącej się z wykorzystaniem czynności diagnostyczno-terapeutycznych i jest dodatkowym wsparciem edukacyjnym i specjalistycznym po stwierdzeniu w jej funkcjonowaniu trudności funkcjonalnych o średnim nasileniu. Wsparcie to, obok pomocy udzielanej w trakcie bieżącej pracy z osobą uczącą się, obejmuje dodatkowe zajęcia i oddziaływania edukacyjne oraz specjalistyczne (indywidualne oraz grupowe). Dostosowanie wymagań oraz organizacji procesu uczenia się i terapii z wykorzystaniem zasobów placówki, w przestrzeni placówki.

Poziom III - opiera się na pogłębionej diagnozie funkcjonowania osoby uczącej się i jest wielospecjalistycznym wsparciem realizowanym międzysektorowo, obejmującym osobę uczącą się, środowisko szkolne i rodzinne. Projektowane jest dla osoby uczącej się, u której stwierdzono w funkcjonowaniu trudności funkcjonalnych o dużym/wysokim nasileniu. Wsparcie jest realizowane z wykorzystaniem zasobów szkoły, ale także zasobów środowiska lokalnego. Wsparcie udzielane w ramach szkoły obejmuje pomoc w trakcie bieżącej pracy z osobą uczącą się, dodatkowe zajęcia i oddziaływania edukacyjne oraz specjalistyczne (indywidualne oraz grupowe). Dostosowanie wymagań oraz organizacji procesu uczenia się i terapii z wykorzystaniem zasobów placówki (w tym także nauczyciela współorganizującego lub asystenta) oraz innych instytucji.

Dane z SIO liczba szkół specjalnych w latach 2019-2022

Typ podmiotu	Specyfika szkoły	rocznik							
		2019		2020		2021		2022	
		Liczba szkół	Liczba uczniów	Liczba szkół	Liczba uczniów	Liczba szkół	Liczba uczniów	Liczba szkół	Liczba uczniów
Przedszkole	specjalna	295	6 667	300	6 949	310	7 679	333	8 702
Szkoła podstawowa	specjalna	873	49 368	876	50 143	879	52 135	882	56 141
Liceum ogólnokształcące	specjalna	65	1 336	63	1 455	63	1 621	63	1 907
Technikum	specjalna	35	965	35	916	34	887	37	899
Szkoła policealna	specjalna	20	275	16	211	15	212	17	251
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	specjalna	538	12 522	550	12 610	557	12 868	560	12 763
Branżowa szkoła I stopnia	specjalna	386	12 364	390	12 844	396	12 639	397	11 960
Branżowa szkoła II stopnia	specjalna			4	19	8	49	12	96
Razem		2 212	83 497	2 234	85 147	2 262	88 090	2 301	92 719

OCENA FUNKCJONALNA W EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ

ZAŁOŻENIA TEORETYCZNE I PROCEDURA STOSOWANIA
KWESTIONARIUSZA SZKOLNEJ OCENY FUNKCJONALNEJ

ZENON GAJDZICA, EDYTA WIDAWSKA
STANISŁAWA BYRA, EWA DOMAGAŁA-ZYŚK
BEATA JACHIMCZAK, RADOSŁAW PIOTROWICZ